

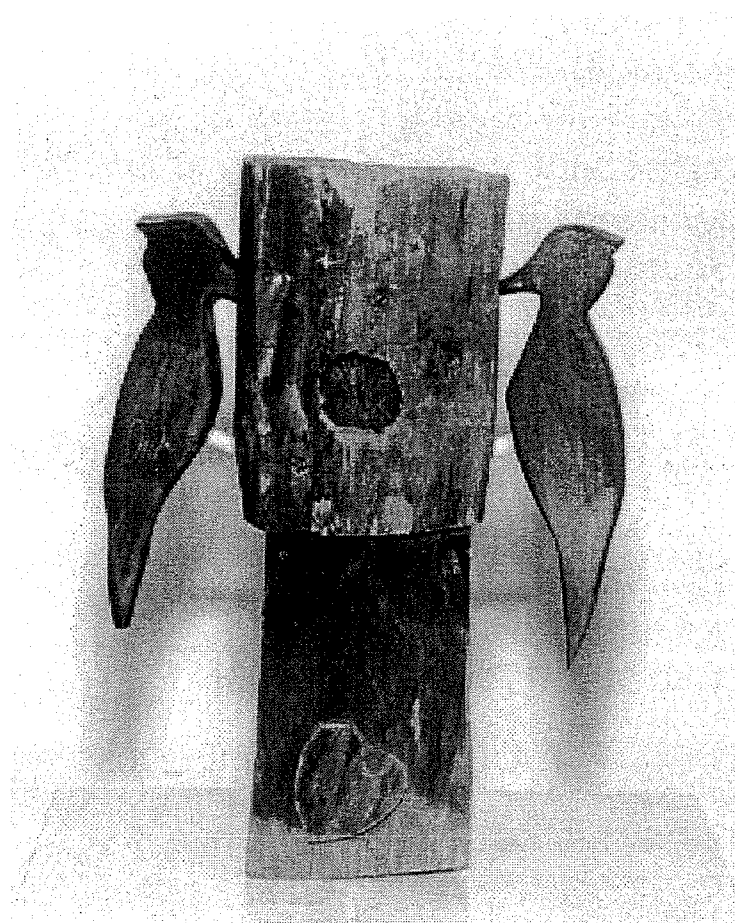
KÄNSELSPRÖTET

Föreningen Finlands

Dövblinda rf

Oktober 10/2001

**Alkoholens hälso- och sociala
nackdelar**

Innehåll

Fem frågor	2
Ledaren : Om kommunikation och föreningens språk	3
Alkoholens hälso-och sociala nackdelar	4
Användningen av rusvårdsjänster ökar	6
Åt handikappade utvecklas rusvårdstjänster	7
Också dövblinda har rusmedelsproblem	9
Internationella möten	10
Dövblindas Världsförbund grundades	11
Dövblindas dövpräst: Dövas samfund bör också sköta om de dövblinda	12
Ny personal i Tammerfors	13
Ny regionsekreterare.....	15
Ny kursansvarig.....	15
GSM-telefonen och hörapparaten.	16
Självkänsla av att röra på sig, kommunicera och uppträda...	17
Åsikt: Jämlikhet.....	18
Nya böcker.....	19
Om människorelationer	20

Pärmbild: Leila Lappeas verk:
Piltavlan

Rättelse: I Känslsprötet nr 9 hade
Kati Alanens namn blivit till Alanko

Följande Känslsprötet utkommer
14.11. Materialet bör vara på redak-
tionen senast 2.11.

Fem frågor

1. Vilken är Finlands äldsta bok?
2. Vad heter Finlands största sjö?
3. Vad heter Finlands längsta flod?
4. Vilken är Finlands största bygg-
nad?
5. Vad är det största djuret i Finland?

Svar:

1. Finlands äldsta bok är Missaele
Aboense, den första kyrkohandboken
från år 1488.
2. Finlands största sjö är Saimen,
4400 kvadratkilometer, strandlinje 14
850 km och med 13 710 öar.
3. Finlands längsta flod är Kemijoki,
552 km lång. Dess bifloder börjar i
Maanselkä. De är Kitinen och LUIRO
som börjar i Pelkosenniemi i Kemi-
haara.
4. Finlands största byggnad är Masa
Yards varv i Sandviken, Helsingfors.
Byggnaden är över 300 m lång och
40 m hög.
5. Finlands största djur är älgen.
Dess längd varierar mellan 2 och 3
meter, dess vikt mellan 240 och 600
kg och dess mankhöjd mellan 150 och
230 cm. ■

Om kommunikation och vår förenings språk

När jag skriver detta firar vi ännu kommunikationstemaårets sista månader. Kommunikationsprojektet har kommit igång med full fart.

Vi väntar på ett intressant kommunikationsseminarium. Där borde finnas något för envar. Man ser på kommunikation ur ett brett perspektiv och ur föreningsmedlemmarnas synvinkel, Så som man bör, enligt mig. Våra medlemmar och kunder använder olika kommunikationsmedel och ofta många även samtidigt.

Jag tycker vi går åt fel håll, om folk som kommunicerar på olika sätt börjar strida mot varandra. Vi skall respektera varandras språk, seder och kultur. Samtidigt skall vi försöka bevara den egna identiteten och känslan, av att höra till något samfund. Denna förening är för alla svårt hörsel-och synskadade. Låt oss fungera efter det.

Jag har föreslagit för styrelsen en ändring i stadgan från vårmötet. Med tas en språkparagraf från Dövas

Förbunds stadgan. Den tryggar väl olika språks rättigheter. Samtidigt är den tillräckligt vid, den ger utrymme och bestämmer inte, vem som bör kunna vilket språk. Dessutom finns en paragraf i förslaget, som förutsätter, att föreningens utgåvor skall finnas tillhands på den dövblindas eget språk.

Jag hoppas innerligen, att styrelsen för vidare stadgeändringen till höstmötet. På så sätt kan vi fortsätta på vägen mot en bättre och jämlikare framtid. Tillsammans!

Trevlig och varm höst önskar

Seppo Jurvanen

Ordförande

Villmansstrand 4 oktober 2001 ■

Alkoholens hälso- och sociala nackdelar

Katri Pyykkö redigerade Helka Viljanens material från NUD-utbildningen och från A-klinikens rusvårdsklinik (www.paihdelinkki.fi)

Det sägs, att man skall njuta av alkohol på ett klokt sätt, då en alltför stor användning leder till sjukdomar och kan förkorta livet. För friska män är en måttlig dos tre portioner per gång, må det då vara frågan om en flaska öl eller en portion något starkare. För kvinnor är en måttlig användning två portioner per dag.

Alkoholens hälsorisker

De vanligaste hälsoriskerna med alkohol är olyckor, depression, rädslotillstånd och skador i organismen och centrala nervsystemet.

Olyckor sker, då det är svårt att röra sig som berusad. Man får inte cykla, köra båt eller bil som full, och det är även svårt att gå i berusat tillstånd. Kanske det på kort sikt känns som att berusningen tar bort det dåliga humöret, är det dock så att berusning och krapula ökar depressionen och ångestkänslorna. Organismen klarar inte av en alltför stor använd-

ning av alkohol. Först tar levern och mjälten skada.

Alkolen förlamar centrala nervsystemets verksamhet. Följden är en berusning och sedan utslockning. Ett lånvarigt missbruk av alkohol leder till bestående skador i nervsystemet. Minnet och beslutsförmågan försämras. Till en början förekommer problem bara under berusningen, men till slut blir förändringarna bestående. Rörelseförmågan försämras. Lilla hjärnan kontrollerar rörelser och balansen. Om dess verksamhet skadas, är det svårt att upprätthålla balansen. Under berusningstillståndet sjunker blodets sockervärde och energitillförseln till hjärnan kan stoppas. Då finns risk för hjärnskada.

Den som använder verkligt mycket alkohol, kan också få tillfälliga attacker av medvetslöshet och kramper. Då är det fråga om ett avvänjningstillstånd, som förutsätter läkarvård. I ett sådant tillstånd har perso-

nen i fråga ingen alkohol i blodet. Situationen kan leda till en alkoholpsykos "Fylleanfall", med det vetenskapliga namnet "delirium tremens". Till det hör även hörsel-, syn- och känslövanföreställningar.

I Finland dör varje år över 400 människor i alkoholförgiftning. Över 200 människor dör årligen i en förgiftning som är orsakad av ett blandmissbruk av alkohol, någon medicin eller narkotika. I riskgruppen finns barn, som dricker alkohol för första gången, men största delen av de som dör i förgiftning är medelålders män som missbrukar alkohol.

Sociala risker

Alkoholens sociala risker är många. En berusad eller en människa med krapula kan inte förstå, vad som sägs åt honom och minns dåligt. I berusat tillstånd är människan ofta störande för sin omgivning. Han kan vara högljudd och råddig och bli arg och våldsam mittialt.

En berusad människa är inte trevlig, må då berusningen bero på missbruk av alkohol, knark eller medicin. Andra människor är rädda för en råddig människa, då de inte vet vad han skall hitta på härnäst. En alkoholist är inte intresserad av fritidssysselsättningar. Arbetet löper inte och en avs-

kedning med arbetslöshet som följd kan vänta. Framtiden kan leda fortsatt nedåt eller till ett försök att bryta missbruket.

Vem är alkoholist?

Alkoholism anses vara en sjukdom. En alkoholist kan inte kontrollera hur mycket han dricker och hur länge. Han kan inte sluta, han är beroende. Han dricker mera och mera för att bli berusad. Han kan ta en krapulasup, så att avvänjningstillståndet under krapulan skall försvinna. Men krapulan blir bara värre.

Han slutar upp med att göra olika saker, arbete, hobbyer, därför att han vill supa. Han fortsätter bara med att supa och använda andra supmedel, fastän han vet att det orsakar problem för honom och hans omgivning.

Det finns olika tester, som man kan använda för att undersöka om en person är alkoholist

Man borde förstå att upphöra med missbruket av rusmedel i tid, då missbrukaren ännu har kvar ett stödnätverk, närstående, vänner och andra, som stöder människan att komma ifrån missbruket. Människan behöver mycket stöd då. Olika rusvårdstjänster stöder upphörandet av missbruket. ■

Användningen av rusvårdstjänster ökar

Katri Pyykkö

Stakes har gjort undersökningar om antalet rusmedelsfall åren 1987, 1991, 1995 och 1999. I undersökningarna har man räknat antalet kunder, som använt olika rusvårdstjänster under året. År 1999 var de 11 535. En rusvårdstjänst är en tjänst, där man försöker hjälpa människan att komma ifrån missbruk av alkohol eller andra rusmedel.

De som försöker komma ifrån sitt misbruk har ökat. Alkohol är ännu det vanligaste rusmedlet i Finland, men blandmissbruket har ökat, d.v.s. man missbrukar olika rusmedel samtidigt. Alkoholmissbrukarna var 62% år 1999, men år 1987 84% av alla rusvårdsanvändare. Narkotikamissbrukarna ökar alltså hela tiden.

Kvinnliga missbrukarnas antal har ökat, men medelåldern har förblivit densamma, år 1999 46 år. De ensammes antal är stort. Endast var femte av rusvårdstjänstanvändarna levde i äktenskap eller samboförhållande, de andra var ogifta eller skilda. År 1987 var 27% i arbete, år 1999 bara 11%.

Rusvård

Det finns olika typer av rusvård. En god vårdform är Myllyhoito. Den har använts längst på Kalliolas klinik. Man frågar där, i vilken mån alkoholmissbruket orsakar problem i arbetet, med hälsan, i ekonomin och i människoförhållanden. Avsikten är att se de problem som leder till missbruk och få ett slut på det.

I Myllyhoito kartläggs patientens sociala situation. En grupp som består av en läkare, psykolog, teolog, sjukvårdare, rusvårdsterapeut och socialarbetare, avgör vårdens karaktär. Den bestämmer om en öppen eller sluten vård är bättre och gör upp en vårdplan och bestämmer även eftervården.

En missbrukare styrs oftast till en avvänjning och sedan till rehabilitering. Under avvänjningen använder patienten inte rusmedel. Patienten har behov av rusmedel och han skall avvänjas från detta behov. Behovet är fysiskt: organsimen kräver rusmedel. Behovet är också socialt och

psykologiskt: människan tänker på rusmedel. Behovet är även psykiskt. Läkarna följer med patientens avvänjningssymptom, då de kan vara verkligt svåra. Då avvänjningen är över, börjar rehabiliteringen. Där sätter man sig in i missbrikarens livssituation.

Vårdens mål är att lära sig känna igen sitt missbruk, dess följder och godkänna sitt hjälpbehov. Vården lär honom att leva med sin sjukdom och lär honom även vilka saker som han bör ändra på i sitt liv. Vården gör att han agerar på ett sådant sätt, att sakerna förändras.

Det ordnas även kurser för missbrukarens närstående och vänner. Missbrukaren blir säkrare frisk om hans närstående vet om hans missbruk och kan prata om det.

Källor:

Internet: <http://www.myllyhoito.fi/>
Broschyrer från Kalliolas rusvårdstjänst

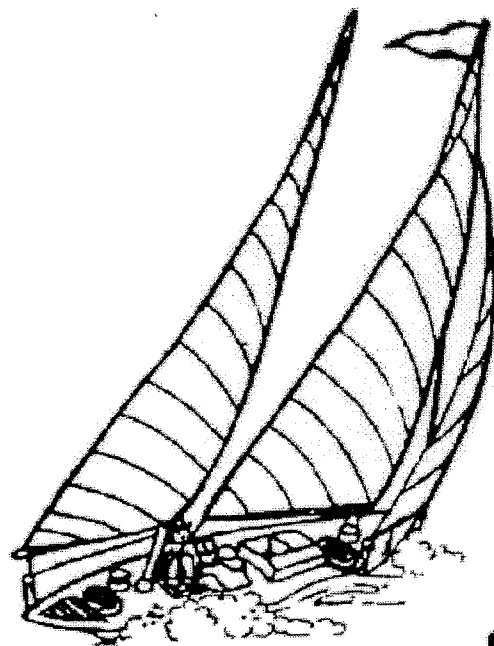
Nuorvala, Yrjö: Stakesin päihdetapauslaskenta:päihdeasioinnit lisäntyneet, Tiimi 3-4, 2000

Lausvaara, Jyrki: Sosiaalityö ja Myllyhoidollinen verkostotyö, Myllyhoito-lehti, s.25-26 nro 2/1998. ■

Rusvårdstjänster utvecklas för handikappade

Katri Pyykkö

Det finns rusvårdstjänster i olika dagcentra, bostadsservice och A-kliniker. Missbrukare använder även olika psykiatriska tjänster i högre grad. Hittills har det inte funnits rusvårdstjänster för handikappade. Det finns ett stort behov av sådana. I Sininauhaliitto är det ett utvecklingsprojekt på gång för rusvårdstjänster för handikappade, projektet finansieras

VAPA

av PAF under åren 2001-2004. Det är fortsättning på ett projekt, som även vår förening var med i.

I Vapa-projektet utvecklas sådana tjänster, som också skall passa handikappade. De skall lämpa sig för sinneshandikappade, teckenspråkiga, CP-handikappade och rörelsehandikappade. A-klinikstiftelsen, Helsingfors Diakonissanstalt, Kalliolas understödsförening och Sininauhaliitto rf är med. Dessa har dessutom sin egna samarbetskompanier.

Finlands Dövblinda rf är även nu med och diskuterar om förverkligandet av tjänsterna, särskilt då med Kalliolas understödsförening och dess samarbetskompanier. Det utvecklas inte några särskilda tjänster enbart för dövblinda, med dövblinda får tjänster på det kommunikationssätt de vill ha. Med andra ord får de tjänster avsedda för synskadade eller för döva. Varje fall avgörs skilt för sig.

Tjänster för teckenspråkiga

A-klinikstiftelsen utvecklar rusvårdstjänster för döva i samarbete med Sininauhaliitto, Dövas Förbund, Dövas Servicestiftelse och Dövas Folkskola. Avsikten är att förbättra dövas möjligheter att få rusvård på teckenspråk. Dessutom planeras utbildning för dövas personal. Också

rusvårdspersonalens, terapeuternas etc färdigheter att arbeta med döva utvecklas.

Tjänster för synskadade

Kalliolas understödsförening utvecklar rusvårdstjänster för synskadade i samarbete med Synskadades Centralförbund och Kalliolas settlements öppenvårdsklinik. Tjänsterna utvecklas enligt de handikappades specialbehov. Också Finlands Dövblinda rf är med. Man har redan bekantat sig med kliniken i Nurmijärvi och planerat hur utrymmena skall se ut så de skall passa synskadade. I planeringen beaktas även behoven för de med hörselskador. Även tolktjänsterna beaktas. En av de viktigaste sakerna i projektet är att utveckla yrkesfärdigheten hos de som arbetar med handikappade.

Sininauhaliitos projektet avslutas i februari 2005. Då kommer rusvårdstjänsterna för handikappade att vara en del av den allmänna rusvården. ■

Även dövblinda har rusmedelsproblem

Katri Pyykkö, Helka Viljanen

Faktum är, att även handikappade människor kan ha problem med alkohol eller andra rusmedel. Det "roliga" kan bli till en tung börda.

Till en början är folk känsliga för att säga att något är fel. Men när måttet är rågat för andra, är problemen alldeles för stora redan.

Orsaken till att dövblinda använder rusmedel är samma, som för andra människor. Man söker efter välbefinnande och vill undvika svårigheter. Endel blir beroende och ensamheten och utslagningen ökar. Det är ångestfullt att vara ensam. Alkoholen underlättar, fastän samvaro med andra skulle vara bättre. Å andra sidan kan det vara svårt att vara med andra utan rusmedlen. Det är svårt att märka en ensam människas alkoholmissbruk.

Också framtiden kan verka skrämmande för dövblinda. Handikappen blir värre och det är svårt att tala om de

egna problemen eller så finns ingen att tala med. Alkoholen ger en viss lättnad för stunden. Det är kanske lättare att få supkamrater än riktiga vänner.

I övrigt är orsakerna till att dövblinda dricker de samma som för den övriga befolkningen. Någon kan ha en ärftlig benägenhet, men det innebär inte att människan skulle vara alkoholist, ifall någon släkting är det. Det är ens eget val att börja dricka. I alkoholismen kan man inte kontrollera drickandet något mera och man behöver hjälp och stöd.

Dövblindas problem är för tillfället också det, att det inte funnits rusvårdstjänster på det egna kommunikationssättet eller på ett sätt, som beaktar de begränsningar som handikappet för med sig. Lyckligtvis sker en förbättring på det området. Sini-nauhaliittos Vapa-projekt utvecklar rusvårdstjänster för både synskadade och teckenspråkiga. ■

Internationella möten i Danmark

I Danmark i NUD:s lokaler samlades i slutet av september ordföranden för nordiska föreningar för dövblinda och styrelsen för EDBU, Europeiska Dövblindas Union. Samtidigt hölls möte för EDBU och EdbN, rådet för Europeiska Blindas dövblinda. Seppo Jurvanen var med från Finland.

På det nordiska mötet bestämdes särskilt om dövblindepolitiska frågor, om informering och utvecklingen av en bra definition på dövblindhet, som skall sändas för kommentering till de nationella föreningarna. Det är meningen att man skall sluta med mötena för ordförandena, istället skall en samarbetskommitté för nordiska dövblinda. Beslut görs nästa år, men alla anser, att samarbetet blir mera trovärdigt med en kommitté.

EDBU:s första generalmöte och kongress hålls 25-29.9 2002 i Danmark. EDBU:s stadgeändring har skett i föreningarna i de europeiska länderna. Kommentarer kom endast från Finland, Norge och Danmark. EDBU beslöt, att samarbeta med EBU, Europeiska föreningen för blinda. Också dess representant vill ha

ökat samarbete. Med EBU:s underorganisation, dövblinderådet EdbN görs samarbete i ordnandet av dövblindekonferens. EBU höll på att avsluta rådets verksamhet, men beslöt dock att fortsätta med styrelsens godkännande.

EDBU och EdbN diskuterade om samarbete. Meningen var att förena EDBU:s första generalmöte och den 5. Dövblindekonferensen. EdbN förslaget vidare till EBU:s styrelse. Som tema föreslogs: 1. Självständighet, 2. Nya kommunikationssätt, 3. Kommunikation är en grundrättighet. Som underteman föreslogs a. Tolktjänster, b. Sysselsättningsmöjligheter, c. Socialisation, d. Utbildningsmöjligheter i vanliga skolor, e. Fritid, rekreation och idrott. Från EDBU:s sida ordnar Danmarks dövblindas förening konferensen. ■

Dövblindas Världsförbund grundades

Dövblindas Världsförbund, WFDB, grundades efter Helen Keller-konferensen i Nya Zeeland 11-12.10 2001. På plats var 76 registrerade dövblinda från 46 länder. Finland representerades av Seppo Jurvanen. Världsförbundets grundlag godkändes med rösterna 42 för, 3 emot och 1 blank. Världsförbundet för blinda WBU välkomnade WFDB till skaran av handikappförbund. Dövas Världsförbund (WFD) vill samarbeta med WFDB och även med IDA, Den Internationella Handikappalliansen.

På det första mötet valdes styrelse och revisorer. Till ordförande valdes Stig Ohlsson från Sverige och till viceordförande Daniel Alvarez Reyes från Spanien. Chefsekreterare blev Lex Grandia från Danmark och ekonomiansvarig Jeff Bohrman från USA. Till styrelsen valdes även representanter från olika områden: Europa representeras av Sanja Tarczay från Kroatien, Afrika av David Sharba från Tanzania, Asien av Satooshi Fukushima från Japan, Nord-Amerika av Graig McLean från Kanada, Syd-Amerika av Sonia Margareta Villacres från Ecuador samt Oceanien av

Sven Topp från Australien. Till revisorer valdes Robbie Van Enck från Sydafrika och Jozef Mendrun från Polen.

Enligt Verksamhetskommittén skall WFDB koncentrera sig på 4 områden:

1. FN:s stadgan borde förverkligas i praktiken och handikappfrågorna skall lyftas fram. Ävendövblindas kunskap om mänskliga rättigheter skall ökas.
2. WFDB skall forma en definition på dövblindhet.
3. Grundandet av föreningar för dövblinda skall stödas i länder, där de inte förekommer. Dessutom skall nationella och regionala föreningar få råd, hur de skall påverka myndigheter och hur få stöd för sin verksamhet.
4. I föreningens inre verksamhet skall man fundera på finansieringen, symbolen och logot samt informationen såsom nyhetstidningen och föreningens språk. WFDB:s grundlag (stadgan) skall utvecklas. Man skall även garantera, att alla dövblindegrupper är representerade i WFDB, också de månghandikappade. ■

Dövprästen som blivit döv, Fader Cyril: Dövas samfund skall också ta hand om dövblinda

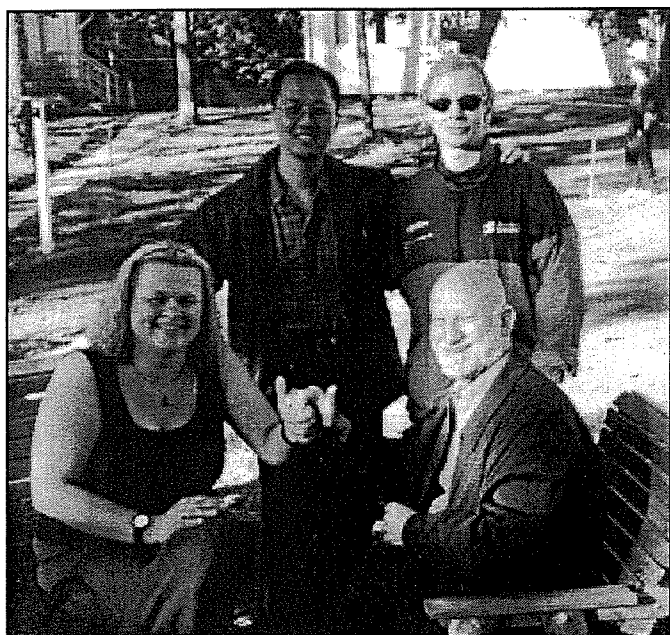
Katri Pyykkö

Dövprästen som blivit döv, Fader Cyril Axelrod föddes och studerade i Sydafrika. Där arbetade han länge. Han gick i en skola för döva i Johannesburg, jobbade som bokförare och studerade sedan filosofi och psykologi vid universitetet. År 1966 började han studera teologi och blev präst 1970. Fader Cyril fungerar som dövpräst. Han grundade en skola för svarta döva i Soweto 1978. 1988 for han till Macao för att klargöra dövas situation där. Hans kinesiska namn är Chan Man On. Han grundade Dövas förbund i Macao 1994.

Fader Cyril har ushers syndrom. Hans syn har försämrats hela tiden, men först i slutet av åttiotalet fick han diagnosen. År 2000 måste han avgå från sina uppgifter i ledningen för Dövas förbund i Macao. Han flyttade till England, där han bor numera.

Dövblind/teckenspråkig

Fader Cyril indelar dövblinda i 4 grupper: 1. Från födseln dövblinda, 2. Synskadade, vars hörsel försämras, 3. Dåligt hörande synskadade och 4. Döva, vars syn försämras. Själv hör

Bild: Fader Cyril besökte finländska dövblinda på seglingslägret i Villinge. På bilden sitter Anita Palo, Faders Cyril medhjälpare, Seppo Jurvanen och Fader Cyril. (Foto: Mika Tikkanen)

han till den sista gruppen. Han har börjat bekanta sig med det dövblinda samfundet och studerar dövblindas olika kommunikationssätt, tecknar från hand till hand och kan punktskrift.

Fader Cyrils egna identitetskris är stor. Han övergår från de teckenspråkigas grupp till dövblindas grupp. Men det är viktigt för honom att än få tillhöra teckenspråkigas grupp, upplever han.

Under sitt besök i Helsingfors diskuterade Fader Cyril med ordföranden för Dövas världsförbund (WFD) Liisa Kauppinen, hur WFD skall stöda alla dövas samfund, också teckenspråkiga dövblinda. Många av dem känner sig inte höra till samma grupp som andra dövblinda, menar Fader Cyril. WFD borde berätta för alla dövföreningar, att teckenspråkiga dövblinda är med i de dövas samfund.

Teckenspråkighet är inte ett handikapp, betonar Fader Cyril, fastän det inte finns någon strikt definition. Hans budskap till alla döva och deras föreningar omkring i världen är, att man inte får utesluta teckenspråkiga döva som blir blinda. Sådana människor skall inte behöva byta samfund, till sådana samfund som han inte hört till hela livet. ■

Ny personal i Tammerfors

Katri Pyykkö

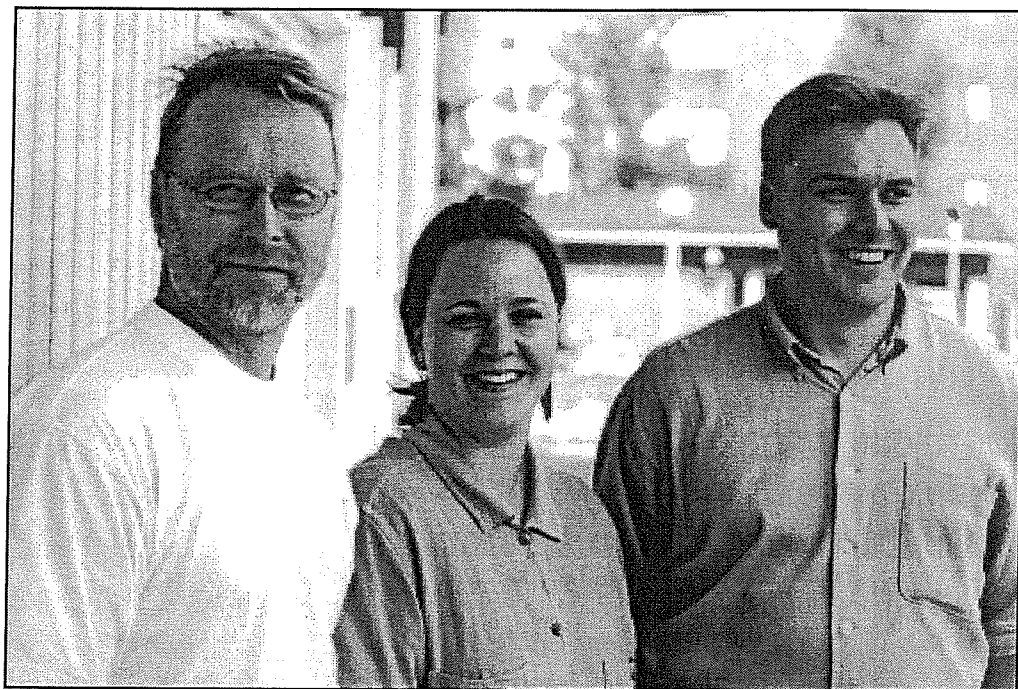
Många nya ansikten har kommit till i Tammerfors. Seppo Haavisto började som ADB-instruktör, som vikarie till Kirsti Räikkälä efter midsommaren. Kirsti (Topi) arbetar för tillfället i projektet "Ny media och livslång inläring". Virpi Vielma är Sari Papinsaaris vikarie i Frans Leijon-projektet, till slutet i december. Ismo Ylitalo började i Kupu-projektet i början av juli.

Seppo intresserad av datorhjälpmedel

Seppo Havisto hade redan tidigare hört om dövblindas användning av dator och dess hjälpmedel. Han blev intresserad. Tidigare hade han jobbat med adb-uppgifter i företag och i undervisning.

Seppo är i de femtio, men säger sig vara en evig pojke. Han har ljusbrunt hår, glasögon och kort skägg. Han är lite över 180 cm lång.

*Seppo, Virpi
och Ismo*

Virpi kom till ett bekant ställe

Dövblindas Verksamhetscenter är bekant för Virpi Vielma, då hon tidigare arbetat bl.a. i Sonettutbildningen. Hon har utbildat sonetterna i ledningsuppgifter och i situationer då man möter kunder. Platsen var bekant och hon var därför intresserad av Saris vikariat.

Virpi är runt trettio år gammal. Hon har mörkbrunt halvlångt hår och är 166 cm lång. Hon önskar alla välkomna på hobbykurserna.

Ismo och Kupu-projektet

Ismo Ylitalo är IT-planerare i projektet "Texttelefon i vardagen i Hervan-

ta". Det mera kända namnet på projektet är Kupu. Ismo fann platsen via IT-utbildningen.

För tillfället planerar och söker Ismo lämpliga apparater, som skulle vara de bästa för dövblinda. Han bekantar sig även med samarbetskumpanerna Tammerfors regions tolkcentra och handikappservicebyrån, arbetskraftsbyrån och hälsostationen i Hervanta. Verksamhetscentrets del av Kupu är en del av ett större projekt, där det utvecklas användningen av texttelefon bland åldringar och personer med ovanligare språk. Verksamhetscentret ansvarar för den del som angår dövblinda.

Ismo har brunt kort hår, han är lite över 180 centimeter lång och har gröna ögon. ■

Ny regionsekreterare

Helsingfors nya regionsekreterare Heli Sundelin är teckenspråk och hälsovårdare till sin utbildning. År 1989 blev hon tolk från en två-årig utbildning i Åbo. Efter det jobbade

hon som tolk i Arla-institutet. Under den tiden var hon även på moderskapsledighet. Hon har två barn. År 2000 blev hon färdig hälsovårdare. Sedan dess har hon jobbat som hälsovårdare i hemleden i H:fors och på rådgivning i Esbo.

Heli blev intresserad av mångsidigheten i regionsekreterarens arbete. Dövblinda är en bekant grupp sedan Arla-tiden. Mången som studerat kommer säkert ihåg henne. Hon tar dövblindas många olika kommunikationssätt som en utmaning. Teckenspråket är ett fascinerande språk, tycker hon. Hon har haft paus i användningen av teckenspråk, och därför blev hon intresserad av ett jobb, där hon kan använda teckenspråk. Heli är 167 cm lång, hon har kort rödbrunt hår och glasögon. ■

Ny kursansvarig

Jouni Ristimäki är ny kursansvarig vid Hörsel-och synskadades Rehabiliteringscenter i Jyväskylä. För tillfället sätter han sig in i uppgifterna. Egentligen inleder han sitt ar-

bete i januari.

Jouni är verksamhetsterapeut till utbildningen. Han har studerat i social- och hälsovårdsinstitutet i J:kylä. Han blev färdig 1998. Han har varit verksamhetsterapeut för barn, för ett privat företag. Det ingick i Fpa:s finansierade medicinska rehabilitering av gravt handikappade barn.

Jouni tycker om att planera och arrangera. Därför blev han intresserad av jobbet som kursansvarig. Inom dövblindheten är han särskilt intresserad av känsel-, muskel och ledrörelser.

Jouni har kort, mörkt hår. Han är 180 cm lång och ännu under 30 år. ■

GSM-telefonen och hörapparaten

Saini Lepistö

Jag var tvungen att byta min gamla NMT-telefon till en GSM-telefon. NMT passade med hörapparaten utan hjälpmedel, men inte GSM. Jag tog reda på förrän inköpet, hur GSM fungerar med hörapparaten, och jag märkte att sullet och oljudet var hemskt. Jag hörde inget, som sades i telefonen.

Jag ringde till Satakundas centralsjukhus' hörsselforskare och frågade, om det finns hörapparater som passar med GSM utan hjälpmedel, som ofta är besvärliga och måste omlagas. När det ringer, måste du alltid be den som ringer att vänta en stund, så att du kan sätta i ordning hörapparaten.

Vi klargjorde saken med hörsselforskaren. Numera görs hörapparater som tar bort oljudet och med dem behövs inga hjälpmedel.

Öronläkaren sade, att hörapparaten inte byts ut pga mobiltelefonen, om man nyligen fått ny apparat. Man kan byta först då man behöver en ny hö-

rapparat. Min gamla apparat hade reparerats flera gånger och den gick inte mera att få i skick. Jag fick genast ny apparat som tar bort oljudet. Jag är själv nöjd då jag inte behöver gå omkring med så många hjälpmedel då jag far hemifrån. Vi har ju annars redan tillräckligt av dem.

En sonettare ville pröva min hörapparat på kursen. Hon var förvånad, då det inte fanns något oljud. Jag prövade hennes hörapparat och oljudet var enormt.

Jag gick och köpte en GSM-telefon, dit man kan programmera 10 namn med nummer och bara säga namnet på den person man vill ringa till. Då jag ringer efter taxi, säger jag taxi och telefonen ringer till taxin. Praktiskt, då jag har så dålig syn.

Kom ihåg! Då ni nästa gång förnyar er hörapparat hos hörsselforskaren, säg att ni vill ha en som tar bort oljud. Det finns än sådana som inte gör det. ■

Självkänsla av att röra på sig, kommunikation och uppträdande

Marjo Nurminen

I början av oktober ordnades den veckolånga kursen "Självkänsla av att röra på sig, kommunikation och uppträdande" vid Åbo kristliga folkhögskola. Ledare var Heikki Paatelainen, Jorma Säynäjänkangas och Jaakko Tiittanen. Vi var 9 deltagare, 6 teckenspråkiga, varav 3 taktila. 3 deltagare kommunicerade med tal. Vi ville alla röra på oss, kommunicera och uppträda.

Många tolkar och ledsagare var med. Studerandena vid Åbo kristliga folkhögskola fungerade som tolkar och ledsagare. 6 tolkar och 20 ledsagare var med och man blev aldrig ensam. Det fanns alltid hjälp och program från morgon till kväll. Föreläsningar och sport. Vi besökte ett gym, vi bowlade i Salo, vi sköt med luftgevär i hallen i Kuppis och rodde i ledning av Pertti Karppinen. Vi simmade, gick i bastu och på tandem-stavgång. Vi övade att uppträda och vi fick mycket information om klädsel, sport och kommunikation. Vi åt mångsidigt flera fångar om dagen.

Jag skrattade så att jag kiknade då jag bowlade. Det var som att stöta kula. En gång föll alla käglor, men annars gick det alltid förbi. Att ro var däremot roligt. I hallen fanns en bas-säng med vatten. I mitten av den fanns 4 platser för roddare och fyra åror. Varje roddare hade en åra på 3 meter och man rodde med båda händerna. Många var glada över att få träffa Pertti Karppinen livslevande. Han vann olympiska mästerskapen i rodd på 80-talet. Han är verkligt lång. Någon frågade efter hans längd och fotstorlek. Han är 200 cm lång och har skonummern 48.

Jag är bekant med skytte från tidigare. Förr sköt jag ofta och hade t.o.m en egen pistol på 90-talet. För 1 år sedan var jag aktiv bågskytte. På kursen använde vi ljudsikte. Då ljudet höjdes, var 10 i sikte. Då ljudet var lågt, var tavlans yttre kant i sikte. Vi fick också prova, hur man skjutet med en skakare. Då 10 är i sikte skakar det inte, men det skakar mest då yttre kanten av tavlan är i

siktet. Det är märkligt att man inte behöver se för att skjuta.

Det var roligt med tandem-stavgång. Ledsagaren gick först och den andra efter. Båda hade stavar och mellan dem fanns en käpp, så att man hölls ihop. Man börjar gå samtidigt. Staven sätts fram från den motsatta sidan. Det var roligt och trevligt. Emellanåt var vi i terrängen och då gick benen i kors. Men skoj var det!

Alla hade roligt på kursen och alla fick fina minnen. Jag fick öva taktilt tecknande med båda händerna. Det var svårt att förstå, då två trevliga vänner tecknade i båda händerna och båda två ville berätta något. Det är bra att jag kan kommunicera med alla oberoende av kommunikationssätt.

Deltagarna var trevliga, tolkarna och ledsagarna kunniga. Trevligt att ha vänner överallt. Jag fick röra på mig med andra och lära mig känna nya människor. Kram till deltagarna och ledarna och till alla studerande vid Åbo kristliga folkhögskola.

Åsikt: Jämlikhet

Eila Särkimäki

Pekka Jaakola berättade i e.posten om den resa han gjort och att han inte hörde föreläsaren alls. Jag började fundera, om dövblinda skall underordna sig att inte höra. Få inte en dövblind vänligt påpeka och be, att föreläsaren talar högre?

Jag märker ofta, att vi inte får tala om negativa saker. Vi får inte kräva samma saker, som andra har. Vi borde tåga ödmjukt och nöja oss med vad som ges åt oss. Ibland känns strävan mot ett jämlikt samhälle som hopplös.

Det är sant, att vår situation inte förbättras, ifall vi inte för fram missförhållanden. Vi dövblinda måste lita på oss själva och varandra. Vi veet, vad dövblindhet är ooch vad vi behöver. Vi skall inte nöja oss med att vara andra klassens medborgare.

Frisk fortsättning på hösten åt alla! ■

Nya böcker

Finlands historia har kommit ut på lättläst språk. Verket berättar om finländarnas liv från forntiden till nuet. I boken finns många fotografier och teckningar om historiska personer och om vardagsliv förritiden. Pertti Rajala är författare till boken, som kostar 95 mk. Den kan beställas på numret (09) 3480 9243 Selkokeskus och e-post: selkouutiset@famr.fi

År 2000 utgavs en bokserie om finländare. I Pertti Rajalas bok Finländska stormän berättas om Agri-cols, Lönnrot, Runeberg, Snellman, Mannerheim, Aleksis Kivi och Eino Leino. I Johanna Kartios bok Finländska underhållare presenteras Tauno Palo, Olavi Virta, Tapio Rautavaara, Katri Helena, Kirka och Jari Sillanpää. I boken Finländska idrottare presenteras Paavo Nurmi, Lasse Virén, Marja-Liisa Kirvesniemi, Susanna Rahkamo och Petri Kokko, Jari Kurri samt Mika Häkkinen. En bok kostar 150 mk och kan beställas från Opike, tel. (09) 34809 350 och e-post opike@famr.fi.

I verket Vi pratar fakta om rusmedel och beroende (Puhutaan asiaa päih-

teistä ja riippuvuudesta) diskuteras om rusmedel, som skapar beroende, såsom alkohol, narkotika, mediciner och tobak. Boken hjälper även att fundera på ens egna vanor med rusmedel. I boken berättar också missbrukare om sina erfarenheter. Boken kostar 60 mk och är utgiven av Sininauhaliitto rf. Den kan beställas på numret (09) 726 0600 och e-post: keskustoimisto@sininauhaliitto.fi

Man får info om hyresboende i boken Boendeguide (Asumisopas). Den kan underlätta då man planerar att flytta, då där framkommer vad man skall sköta om och vilka ens rättigheter och skyldigheter är som hyrestagare. Texten är rätt liten. Boken kostar 50 mk och kan beställas från Utvecklingstördas Stödförbund (Kehitysvammaisten Tukiliitto) på numret (09) 2403 111 och e-post: liisa.sorjonen@kvtl.fi

Bokserien Gnistan (Kipinät) är till för den som lär sig läsa. I serien ingår 7 små böcker. Den första boken kan man läsa från pärm till pärm, om man kan fyra bokstäver. Boken finns endast med storskrift eller skriven med liten skrift med början av meningarna med stor bokstav. Hela bokserien kostar 140 mk och kan beställas från Läromedelcentret (Oppimateriaalikeskus) Opike, tel. (09) 34809 350 och e-post: opike@famr.fi. ■

Om människorelationer

Skrifter från Antti Jäkäläs arv

Du är du,
Jag är jag.
Vi kan vara tillsammans,
Vi kan känna tillsammans,
Vi kan tänka tillsammans,
Vi kan verka tillsammans.
Jag gillar inte allt du gör
Du gillar inte allt jag gör.
Jag tänker annorlunda än dig,
Jag agerar annorlunda än dig.
Jag är inte du,
Du är inte jag.
Vi kan vara i kontakt med varandra.
Jag äger inte dig,
Du är inte ett medel för mig.
Jag – människa - möter Dig – människa.

KÄNSELSPRÖTET 27. årgången, ISBN 0358-2280,

Utgivare: Föreningen Finlands Dövblinda rf.

Redaktören: Chefredaktör Katri Pyykkö, tel. & texttel. (09) 54953521, Redaktör Raili Karisaari, tel. & texttel. (09) 54953521, email: tiedotus@kuurosokeat.fi och NKL frontdoor.

Redaktionsråd: Pekka Juusola (ordf.), Pentti Kähkönen, Heli Huotarinen, Ulla Kungas, Riitta Ruissalo, Raili Karisaari (sekr), Katri Pyykkö.

Årgång 150 mk. **Tidningen utkommer** 11 gånger om året med storskrift, punkter, som långsamt ljudband, som video samt, i NKL server och svenskspråkig översättning.

Abonemang och adressändring: Föreningen Finlands Dövblinda rf, Nylandsgatan 28, 00120 Helsingfors. Tel. (09)5495 350, texttel. (09)5495 3526, fax (09) 5495 3517, email: kuurosokeat@kuurosokeat.fi, Internet: <http://www.kuurosokeat.fi/se/>